

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 126/02-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. apríla 2003 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho prerokoval prijatú sťažnosť B. M. a M. M., obaja bytom B., zastúpených advokátom JUDr. M. K., B., vo veci porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 85/93 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti B. M. a M. M. **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 30. októbra 2002 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie

sťažnosť B. M. a M. M., obaja bytom B. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 85/93.

Sťažovatelia uviedli, že 30. decembra 1992 podali okresnému súdu (v tom čase Okresnému súdu Bratislava – vidiek) titulom zmiernenia následkov ich majetkových krívd, ku ktorým došlo do roku 1989, žalobný návrh o zaplatenie 48 500,- Kčs s prísl. proti odporcovi - Hydinársky štátny majetok, kombinát, Ivánska cesta č. 4, Bratislava. Vec je vedená na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 85/93. Hoci od začatia súdneho konania do podania tejto sťažnosti uplynulo takmer 10 rokov, prvostupňový súd vo veci doposiaľ nerozhodol. Sťažovatelia sa opakovane na okresnom súde dožadovali odstránenia prietáhov v konaní (listami zo 4. marca 2000, z 11. januára 2002, z 10. apríla 2002), k odstráneniu zdĺhavosti procesného postupu okresného súdu to však pozitívne neprispelo. Podľa názoru sťažovateľov okresný súd v súdnom konaní sp. zn. 7 C 85/93 neorganizuje procesný postup tak, aby sa stav právnej neistoty čo najskôr odstránil, čím porušil právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Svoje tvrdenie odôvodnili sťažovatelia tým, že právna povaha veci, ktorá je predmetom súdneho konania, a ani jej skutkový stav nevykazujú také znaky zložitosti, aby prvostupňový súd ani za desať rokov vo veci nevyniesol rozsudok. Svoje správanie v konaní označili ako aktívne, poskytujúce potrebnú súčinnosť na to, aby okresný súd spoľahlivo zistil skutkový stav veci a mohol rozhodnúť. Celé konanie je podľa tvrdenia sťažovateľov poznačené viacerými obdobiami nečinnosti okresného súdu. Posledné obdobie nečinnosti trvá od 25. januára 2001 až doposiaľ. V tomto období okresný súd v konaní neurobil žiadny úkon. Sťažovatelia požiadali „so zreteľom na okolnosti prípadu“ aj o finančné zadostučinenie. Svoju požiadavku odôvodnili stavom právnej neistoty a úzkosti kvôli sporu nerozhodnutému od roku 1993. Z uvedených dôvodov navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Bratislava III vo veci vedenej pod č. k. 7 C 85/93 porušil právo B. M. a M. M., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod č. k. 7 C 85/93 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

3. B. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. M. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

V rámci prípravy pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Bratislava III, zastúpený predsedom JUDr. B. T., listom z 10. februára 2003 sp. zn. Spr. 3654/02 a sťažovateľ, zastúpený svojím právnym zástupcom, stanoviskom z 10. marca 2003.

Predseda Okresného súdu Bratislava III vo svojom vyjadrení uviedol, že okresný súd uznáva opodstatnenosť ústavnej sťažnosti, pretože konanie v danej veci trvá takmer desať rokov. Hlavnú príčinu prieťahov konania vidí v tom, že sudca okresného súdu JUDr. Ľ. S. je už piatym sudcom prejednávajúcim a rozhodujúcim danú vec. Posledné pojednávanie 25. januára 2001 bolo odročené na neurčito, keď sudca predtým konštatoval, že spoločnosť TPV, a. s., sa stala právnym nástupcom odporcu - spoločnosti UNIGALEX, a. s., pričom 7. mája 1999 vyhlásil Krajský súd v Bratislave konkurz na majetok TPV, a. s. (sp. zn. 7 K 77/99). Podľa názoru predsedu okresného súdu to znamená, že „konanie sa v zmysle Zákona o konkurze a vyrovnaní prerušilo s tým, že v tom čase uznesenie o prerušení konania sudca nevyhotovoval tak, ako je to už v súčasnosti“. Konkurz podľa jeho názoru stále prebieha.

K vyjadreniu okresného súdu zaslal 11. marca 2003 svoje stanovisko právny zástupca sťažovateľov. Vo svojom podaní uviedol, že medzi podaním návrhu 30. decembra 1992 a vyhlásením konkurzu na odporcu 7. mája 1999 ubehlo takmer 78 mesiacov, čo považuje za dostatočne dlhú dobu na to, aby súd vo veci rozhodol. Z uvedeného dôvodu argument okresného súdu neakceptuje. Je toho názoru, že dokazovanie v merite veci bolo ukončené pred pojednávaním 21. apríla 1999, a tvrdí, že sudca mal možnosť na tomto pojednávaní

rozhodnúť. Vychádzajúc z povahy veci a s poukazom na obsah súdneho spisu odročenie pojednávania považuje za neodôvodnené. Právny zástupca sťažovateľov poukázal na to, že okresný súd vo svojom vyjadrení uznal, že konanie vo veci sp. zn. 7 C 85/93 trvá veľmi dlhú dobu. Z uvedeného dôvodu konštatuje, že Okresný súd Bratislava III nenamieta voči ústavnej sťažnosti jeho klientov. Právny zástupca sa pridrižiava tvrdení uvedených v podanom návrhu a žiada, aby ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené v danom návrhu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 7 C 85/93:

Dňa 30. decembra 1992 podali sťažovatelia okresnému súdu (pôvodne Okresnému súdu Bratislava – vidiek) návrh o zaplatenie 48 500,- Kčs s prísl. proti odporcovi - Hydinársky štátny majetok, kombinát, Ivánska cesta č. 4, Bratislava.

Prvé pojednávanie sa vo veci uskutočnilo 24. marca 1993. Okresný súd Bratislava - vidiek na ňom vyslovil svoju miestnu nepríslušnosť a vec postúpil Obvodnému súdu Bratislava 2 (v súčasnosti Okresnému súdu Bratislava II). Obvodný súd Bratislava 2 dňa 27. mája 1993 vec postúpil bývalému Mestskému súdu v Bratislave so žiadosťou o rozhodnutie vo veci miestnej príslušnosti súdu. Mestský súd v Bratislave svojím uznesením sp. zn. 8 Nc 111/93 z 30. júna 1993 vyslovil miestnu nepríslušnosť Obvodného

súdu Bratislava 2. Z tohto dôvodu bol spis 10. septembra 1993 vrátený naspäť okresnému súdu, aby vo veci konal a rozhodol.

Dňa 18. novembra 1993 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené s tým, že sa odporcovi uložila povinnosť vyjadriť sa k návrhu v lehote siedmich dní.

Do 30. septembra 1994, keď bol spis pridelený novej sudkyňi JUDr. J. F., sa vo veci neurobili žiadne úkony .

Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 3. októbra 1995, ktoré bolo odročené s tým, že okresný súd urobí dopyt na kataster nehnuteľností.

Dňa 13. novembra 1995 bolo vo veci pojednávanie, ktoré sa odročilo s tým, že okresný súd vyžiada výpis z katastra nehnuteľností a navrhovatelia predložia dôkazy.

Nasledujúce pojednávanie sa uskutočnilo 11. januára 1996. Opäť došlo k odročeniu pojednávania s tým, že okresný súd bude urgovať dopyt na Slovenský zväz záhradkárov a následne bude nariadené znalecké dokazovanie.

Dňa 1. októbra 1996 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie.

Proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania podal 16. októbra 1996 odporca odvolanie.

Dňa 11. novembra 1996 bol spis zaslaný Krajskému súdu v Bratislave, ktorý 16. mája 1996 zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu v časti o povinnosti zaplatiť preddavok na znalecké dokazovanie.

Dňa 21. júla 1997 doručil okresný súd účastníkom konania uvedené rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave.

Dňa 27. novembra 1997 vydáva okresný súd uznesenie, na základe ktorého sa navrhovateľovi vracia suma 1 500 Sk, ktorá bola zaplatená ako preddavok na znalecké dokazovanie.

Na deň 27. apríl 1998 bola vo veci nariadená miestna ohliadka.

Dňa 30. apríla 1998 bol vo veci vyhotovený znalecký posudok.

Dňa 24. februára 1999 sa vo veci uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že okresný súd si vyžiada výpis z obchodného registra. Z tohto výpisu vyplynulo, že záväzky po Hydínárskom štátnom majetku, Ivánska cesta č. 4, Bratislava, prešli na obchodnú spoločnosť UNIGALEX, a. s.

Na pojednávanie 21. apríla 1999 sa nedostavil odporca, pojednávanie sa odročilo na neurčito za účelom opätovného predvolania účastníkov.

Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 9. novembra 2000. Opäť došlo k odročeniu pojednávania na 7. december 2000 s tým, že právny zástupca navrhovateľov predloží súdu v lehote 3 dní aktuálny výpis z obchodného registra týkajúci sa odporcu UNIGALEX, a. s., resp. v tejto lehote oznámi sídlo tejto spoločnosti.

Dňa 24. novembra 2000 zaslal okresný súd prípis obchodným spoločnostiam VHŠ, a. s., a TPV, a. s., aby ako právni nástupcovia odporcu v lehote 5 dní predložili delimitačné protokoly a ich dodatky.

Pojednávanie uskutočnené 25. januára 2001 bolo odročené na neurčito, keď konajúci sudca predtým konštatoval, že obchodná spoločnosť TPV, a. s., prevzala všetky známe i neznáme záväzky obchodného i neobchodného styku po odporcovi UNIGALEX, a. s., Krajský súd v Bratislave však uznesením sp. zn. 7 K 77/99 zo 7. mája 1999 vyhlásil konkurz na majetok TPV, a. s., a tým došlo zo zákona k prerušeniu napadnutého konania na okresnom súde.

Dňa 12. februára 2001 bol okresnému súdu doručený úradný záznam o zrušení obchodnej spoločnosti UNIGALEX, a. s., bez likvidácie.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95). Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov teda možno porušiť iba v konaní, ktorého výsledkom môže byť rozhodnutie štátneho orgánu o právach a povinnostiach jeho účastníkov, pretože len také rozhodnutie môže ukončiť stav právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 62/01, II. ÚS 20/02).

Zo spisu Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 7 C 85/93 a z písomného stanoviska predsedu Okresného súdu Bratislava III sp. zn. Spr. 3654/02 z 10. februára 2003 vyplýva, že posudzované súdne konanie, v ktorom podľa sťažovateľov malo dôjsť k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, bolo na základe uznesenia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 K 77/99 zo 7. mája 1999 zo zákona prerušené (§ 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“), pretože týmto uznesením bol vyhlásený konkurz na majetok obchodnej spoločnosti TPV, a. s., ktorá prevzala všetky známe i neznáme záväzky obchodného i neobchodného styku po odporcovi UNIGALEX, a. s. Z dôvodu prerušenia napadnutého konania pred okresným súdom 7. mája 1999, ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným v zákone o konkurze a vyrovnaní, nemôžu sa v prerušovanom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým k naplneniu účelu označeného základného práva, tak ako to bolo uvedené vyššie. Sťažovatelia netvrdili ani neuviedli žiadnu skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že v danej

veci neexistoval zákonný dôvod na prerušenie konania, resp. že prekážka prerušenia konania už odpadla. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu, tak ako to je v danom prípade, neposudzuje ako zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 3/00, III. ÚS 42/02, I. ÚS 65/03).

Pokiaľ sa priet'ahy v čase pred uvedeným prerušením konania (v dôsledku vyhláseného konkurzu) týkajú namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd tieto námietky na základe predmetnej s'ťažnosti preskúmať nemohol, pretože s'ťažovatelia svoju s'ťažnosť nepodali v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Podľa tohto ustanovenia s'ťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa s'ťažovateľ mohol o opatrení alebo o inom zásahu dozvedieť, pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty pre včasnosť podania s'ťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03). Ústavný súd konštatuje, že s'ťažovatelia sa o namietaných skutočnostiach týkajúcich sa postupu okresného súdu v čase pred prerušením napadnutého konania dozvedeli najneskôr pred 25. januárom 2001, keď konajúci sudca na pojednávaní, na ktorom boli prítomní, konštatoval, že obchodná spoločnosť TPV, a. s., prevzala všetky známe i neznáme záväzky obchodného i neobchodného styku po odporcovi UNIGALEX, a. s., Krajský súd v Bratislave však uznesením sp. zn. 7 K 77/99 zo 7. mája 1999 vyhlásil konkurz na majetok TPV, a. s., a tým došlo zo zákona k prerušeniu napadnutého konania na okresnom súde. Predmetnú s'ťažnosť s'ťažovatelia ústavnému súdu podali až 22. októbra 2002, t. j. v čase, keď už uplynula lehota ustanovená pre tento typ konania pred ústavným súdom. K tomu je potrebné dodať, že ústavná ani zákonná úprava „novej“ s'ťažnosti podľa čl. 127 ústavy (s účinnosťou od 1. januára 2002) ju nekvalifikuje ako individuálny prostriedok ochrany ľudských práv a základných slobôd nahradzujúci individuálne konania

o ochrane ľudských práv a základných slobôd pred ústavným súdom prístupné navrhovateľom (sťažovateľom) do 31. decembra 2001 (II. ÚS 29/02, II. ÚS 57/02). Sťažovatelia mali až do 31. decembra 2001 k dispozícii prostriedky individuálnej ochrany svojho základného práva pred ústavným súdom, ktoré však vo vzťahu k tomuto právu zaručenému v čl. 48 ods. 2 ústavy nevyužili bez toho, že by im v tom bránili vážne prekážky.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2003